

Zora Krnjaić¹

Institut za psihologiju

Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Tijana Maksimović²

Centar za kvalitetno obrazovanje

UDK: 37.018.8

ISBN: 978-86-7372-227-6, 21 (2016), p.226-234

Originalan naučni rad

OČEKIVANJA AKADEMSKI DAROVITIH STUDENATA OD PROGRAMA STRUČNE PRAKSE³

Rezime: Rad se bavi očekivanjima akademski darovitih studenata, različitih naučnih studijskih grupa i umetnosti, od programa stručne prakse. Rezultati istraživanja koje je sprovedeno putem onlajn-upitnika (N=627) govore da su naši najuspešnji studenti akademskih studija (prosek preko 9), zainteresovani da se uključe u programe prakse, da su njihova očekivanja realna i da su uglavnom u skladu sa postojećom ponudom ovih programa u Srbiji. Iskazana je smanjena spremnost studenata svih studijskih grupa da se okušaju i posvete tokom prakse nekom području koje nije u najdirektnijoj vezi sa oblašću studija što je u skladu sa njihovom potrebom za što specijalizovanijom praksom. Nalazi imaju i značajne praktične implikacije, oni upućuju da je pri organizovanju prakse potrebno omogućiti studentima da primenjuju i razvijaju specijalizovana znanja u različitim područjima kako bi gradili visoko specijalizovana i fleksibilna ekspertna znanja.

Gljučne reči: akademska darovitost, studentska stručna praksa, ekspertna znanja.

Izuzetna postignuća u školi, akademska uspešnost i izvrsnost ne garantuju da će se izuzetan student snaći na poslu. Podrška darovitoj i talentovanoj deci i mladima, njihovom razvoju i profesionalnom ostvarivanju treba da uvažava njihove uzrasne i razvojne osobenosti, zahteve i prirodu oblasti darovitosti i talenta, kao i kontekst i izazove vremena i sredine u kome živimo. Na mlađim uzrastima, darovitima i talentovanim potrebna je podrška za prepoznavanje darovitosti i talenta i pri izboru određene oblasti koja im najviše odgovara.

Potreba za prepoznavanjem i podrškom razvoju talenta posebno se očigledno iskazuje u slučajevima višestruke darovitosti i raznovrsnih interesovanja ("multipotentiality", Zaffran & Colangelo, 1980). Na starijim uzrastima, mladima je kada izaberu (iako izbor ne mora da bude konačan) potrebno pružiti priliku da razviju i prodube znanja i da osveste njihove različite mogućnosti primene. Mogućnosti za sticanje profesionalnih kompetencija darovitih mladih stoga uključuju i prilike za njihovo uključivanje u svet rada i mogućnosti da uče da upravljaju sopstvenom karijerom (Krnjaić, 2012). Jedan od oblika podrške razvoju

---

¹ zkrnjaic@f.bg.ac.rs

² tijana.m.maksimovic@gmail.com

³ Članak predstavlja rezultat rada na projektu „Identifikacija, merenje i razvoj kognitivnih i emocionalnih kompetencija važnih društvu orijentisanom na evropske integracije” (br. 179018), koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. Istraživanje je realizovano u saradnji sa Ministarstvom omladine i sporta, Fondom za mlade talente i Beogradskom otvorenom školom.

darovitih studenata i razvoju ekspertize u ranim fazama je i stručna studentska praksa (Krnjaić, 2015).

O studentskoj praksi

Stručna studentska praksa (engl. *internship*) oblik je nastavne aktivnosti u toku studija koji podrazumeva praktičan rad studenata sa ciljem upotpunjavanja teorijskog, akademskog znanja i uspostavljanja veza sa praktičnim znanjima i iskustvima neophodnim za obavljanje budućeg posla (TEMPUS, 2012).

Na univerzitetima u Srbiji, neki oblici stručne studentske prakse ugrađeni su u redovne studije na nekim fakultetima i studijskim grupama, te je ona u različitim oblicima obavezna na velikom broju diplomskih akademskih studijskih programa. Pritom, različiti fakulteti, zavisno od prirode i zahteva oblasti, kao i uslova i mogućnosti, na različite načine organizuju praksu za svoje studente (ili je ne organizuju), a do nekih oblika prakse studenti stižu uz lično angažovanje i inicijativu, tragajući za živim profesionalnim situacijama koje su nezamenljive u procesu učenja.

Širi okvir za sagledavanje studentske stručne prakse i njene uloge u profesionalnom razvoju studenata je kontekst celoživotnog učenja (European Commission, 2000). U ovom kontekstu studentska praksa je početak profesionalnog rada budućih stručnjaka. Praksa je za studente akademskih studija prilika za sticanje iskustva, učenje i primenu znanja, prilika za svojevrсно šegrtovanje i razvoj stručnog, ekspertskog znanja (Krnjaić, 2013c) i za upoznavanje i razvoj profesionalne kulture (Steiner, 2013).

Neophodna znanja i veštine razvijaju se i van formalnih akademskih okvira. Iako didaktička kultura predstavlja sastavni deo kulture škole, učenje i mišljenje tesno su vezani za načine učenja i poučavanja u sklopu kulturnog okruženja (Gojkov, 2015). U tom smislu, didaktička kultura prevazilazi školski odnosno akademski kontekst i izlazi iz učionice i sa fakulteta u svet rada.

Uloga prakse u razvoju ekspertize i ekspertskog znanja naročito se jasno iskazuje po završetku akademskog obrazovanja odnosno na početku profesionalnog razvoja u situacijama kada je početnicima potrebno iskustvo u praktičnom radu kako bi uspešno primenili akademska znanja koja su stekli tokom studija i povezali ih sa praktičnim znanjima neophodnim za obavljanje posla (Krnjaić, 2015).

Kada je reč o darovitim i talentovanim studentima, stručna praksa je značajna i u sagledavanju ostvarivanja sopstvenog visoko organizovanog, „profesionalnog plana”, na način kako ovaj pojam u kontekstu životnog ciklusa u „life span” perspektivi određuje Gruber (Gruber, 1986). O značaju istrajnosti i vođene prakse svedoče relevantni empirijski podaci, biografije i rezultati retrospektivnih analiza razvoja karijera poznatih i eminentnih stvaralaca u različitim oblastima ljudskog delovanja kao što su npr. studija Koksove, Termanova longitudinalna studija, Blumova studija i druge (videti kod: Subotnik, 1998; Winner, 2000) i svakako radovi Eriksona (npr. Ericsson, 2006).

Istraživanje o potrebama i očekivanjima naših akademski najuspešnijih studenata od stručne prakse

Predmet i cilj istraživanja

U ovom radu prikazan je deo inicijalnog istraživanja koje je sprovedeno sa ciljem da se sagledaju zainteresovanost, potrebe i očekivanja najuspešnijih studenata akademskih studija u našoj sredini u pogledu učešća u programima stručne studentske prakse.⁴ Istraživanje je deo projekta Ministarstva omladine i sporta i Beogradske otvorene škole,⁵ čiji je cilj bilo pružanje podrške karijernom razvoju stipendista Fonda za mlade talente. U tom smislu, osnovno istraživačko pitanje na koje smo očekivale da nam odgovore sami studenti *jeste da li im je i kakva im je praksa potrebna i šta očekuju od nje.*

Metod i postupak istraživanja

Istraživanje je sprovedeno putem onlajn-upitnika koji, između ostalog, ispituje: zainteresovanost studenata za učešće u programima prakse, njihovu spremnost da obavljaju praksu van najuže oblasti svojih studija i očekivanja od programa prakse i ustanove u kojoj bi ona bila organizovana. Link ka internet stranici sa upitnikom upućen je putem elektronske pošte stipendistima Fonda za mlade talente. Upitnik je popunilo 627 stipendista studenata različitih naučnih studijskih grupa i umetnosti.

Ispitanici

Ispitanici su stipendisti Fonda za mlade talente, najuspešniji studenti akademskih studija različitih naučnih studijskih grupa i umetnosti u Srbiji. Među ispitanicima najviše je onih koji su završili ili su u vreme istraživanja pohađali master studije (59%), zatim slede oni koji su završili ili su u vreme istraživanja bili na osnovnim studijama (33%), a najmanje je onih koji su doktorirali ili su tada bili na doktorskim studijama (8%). S obzirom na studijsku grupu kojoj pripada fakultet koji su završili ili koji još studiraju, najviše odgovora dobijeno je od studenata društveno-humanističkih nauka (36%), zatim tehničkih i tehnoloških nauka (30%), prirodno-matematičkih (17%), fakulteta umetnosti (10%), a najmanje je od studenata medicinskih fakulteta (4%). Upitnik je popunilo i nekoliko stipendista koji su u međuvremenu nastavili školovanje u inostranstvu (2%). Najveći broj ispitanika živi u Beogradu (33%) i Novom Sadu (25%), ostali žive u drugim gradovima u Srbiji i 2% u inostranstvu.

---

⁴ Preliminarni rezultati istraživanja u celini predstavljeni su na skupu *Empirijska istraživanja u psihologiji 2012* (Krnjaić i Maksimović, 2012).

⁵ Reč je o projektu „Stručno-tehnička podrška karijernom vođenju i savetovanju mladih talenata i sprovođenju Strategije karijernog vođenja i savetovanja”, koji je od juna 2011. do aprila 2012. godine sprovodila Beogradska otvorena škola a finansiralo Ministarstvo omladine i sporta.

Analiza rezultata istraživanja

Odgovori ispitanika (posle prebrojavanja i kvalitativne analize odgovora na pitanja otvorenog tipa) prikazani su u procentima i predstavljeni po pojedinim tematskim celinama.

Zainteresovanost studenata za praksu i njihova stručna mobilnost. – Da su zainteresovani da prođu kroz program studentske stručne prakse, odgovorilo je 95% ispitanika. Među preostalih 5% koji su naveli da nisu zainteresovani za praksu većina je već prošla kroz neki od programa studentske prakse. Pritom, 72% ispitanika želi da obavi praksu samo u oblasti koju su studirali ili studiraju. Bolji uvid stičemo kada ove podatke razmatramo po fakultetima, odnosno studijskim grupama.

Tabela 1: Koliko studenata želi da obavlja praksu isključivo u svojoj oblasti posmatrano po studijskim grupama fakulteta?

Studijska grupa	medicinske nauke	tehničko-tehnološke nauke	prirodne nauke	društveno-humanističke nauke	umetnost
	93%	80%	76%	67%	54%

Pored studenata tehničkih nauka, nije neočekivano i opredeljenje studenata medicinskih nauka, koji pohađaju integrisane studije koje traju duže, da praksu obavljaju samo u svojoj oblasti. Isto se može reći i za studente prirodnih nauka, dok se od studenata društveno-humanističkih nauka možda mogla očekivati nešto veća fleksibilnost u ovom pogledu. Studenti umetnosti (njih 46% bi praksu obavljalo i u drugim oblastima) su se u ovom pogledu, u odnosu na ostale, pokazali fleksibilnijim, što se delom može protumačiti time da se suočavaju sa teškoćama u pronalaženju prilika za praktičan angažman i da su ih svesni. Po ovom kriterijumu, nijedan pojedinačni fakultet ne izdvaja se posebno.

Kada se razmotre odgovori koje su studenti umetnosti davali na otvoreno pitanje: „U kojoj biste još oblasti želeli da obavite praksu?“, zapaža se da je mobilnost stipendista u pogledu oblasti u kojima bi obavljali praksu ograničenija nego što se čini na osnovu prethodno navedenih odgovora. Naime, na osnovu kvalitativne analize i klasifikacije odgovora pokazalo se da su studenti umetnosti „svoju oblast“ shvatili usko kao smer koji studiraju na fakultetu, a kao „drugiu oblast“ navodili su uglavnom različite vidove umetnosti, poslove u domenu kulture i rad u školi. Neki su „praksu u drugoj oblasti“ shvatili kao lično usavršavanje a ne kao stručnu praksu. Od oblasti koje nisu direktno srodne umetnosti, izdvajaju se marketing, rad u medijima i u administraciji.

Odgovori studenata društveno-humanističkih nauka su raznovrsniji, mada su studenti sa ekonomskih fakulteta pretežno navodili različite uže ili šire ekonomske oblasti. U odgovorima studenata drugih fakulteta iz ove studijske grupe preovlađuju oni koji se odnose na marketing, odnose s javnošću, upravljanje ljudskim resursima, rad u medijima.

Studenti medicinskih fakulteta i studenti tehničko-tehnoloških fakulteta su se ubedljivom većinom izjasnili da ne bi obavljali praksu van svoje oblasti. Oni koji

su naveli da su zainteresovani za praksu u drugoj oblasti, po svemu sudeći, hteli su dalje da se usavršavaju, a „svoju oblast” su vrlo usko shvatili i kao „drugu oblast” navodili u odnosu na oblast kojom se već bave srodne ili iste šire oblasti. Slično važi za studente fakulteta grupe prirodno-matematičkih nauka među kojima preovlađuju studenti menadžmenta u turizmu, a koji su kao „drugu oblast” mahom navodili zaštitu životne sredine, a u jednom slučaju čak i hotelijerstvo. I u ovoj grupi je među odgovorima čest marketing kao „drugu oblast”.

Ono u čemu studenti gotovo svih oblasti smatraju da bi mogli da primene svoja znanja jesu marketing, odnosi sa javnošću, rad u medijima, upravljanju ljudskim resursima, a delimično rad u administraciji i kulturi.

Spremnost studenata za obavljanje neplaćene prakse. – Kada je u pitanju novčana nadoknada, većina ispitanika spremna je da obavlja neplaćenu praksu (69%), što je razumljivo s obzirom na činjenicu da se najveći broj programa prakse obavlja na volonterskoj osnovi, a studenti su očigledno toga svesni i nemaju nerealna očekivanja po ovom pitanju. Takođe, ovo ukazuje i na to da im je zaista stalo da dođu do mogućnosti za sticanje praktičnog iskustva.

Očekivanja studenata od prakse. – Na pitanja iz upitnika koja su se odnosila na očekivanja stipendista u pogledu dužine trajanja prakse, njenog sadržaja i rezultata, kao i okruženja u kojem bi se odvijala, ispitanici su mogli da odgovore zaokružujući više opcija. Odgovori pokazuju da je većina stipendista zainteresovana za programe prakse koji traju mesec dana ili tri meseca, što se i poklapa sa trajanjem većine praksi.

Tabela 2: Gde bi studenti najradije obavljali praksu i šta očekuju od programa prakse

Gde biste obavljali praksu?	Broj studenata (%)
U privatnoj poslovnoj kompaniji	451 (72%)
U državnom preduzeću	428 (68%)
U naučnom ili istraživačkom institutu	429 (68%)
U obrazovnoj ustanovi	370 (59%)
U ustanovi kulture	241 (38%)
U malom ili srednjem preduzeću	243 (38%)
Šta očekujete da bude rezultat programa prakse?	(%)
Stečene nove veštine i znanja	552 (88%)
Stečeno radno iskustvo	525 (83%)
Mogućnost zaposlenja u kompaniji u kojoj ste obavili praksu	481 (76%)
Obavljen konkretan projekat ili projektna aktivnost	338 (53%)
Dobra stavka u biografiji	335 (53%)
Upoznavanje sa funkcionisanjem kompanije i sveta rada	304 (48%)

Kada je reč o *okruženju*, većina ispitanika praksu bi obavljala u privatnoj poslovnoj kompaniji (čak 72%), zatim u državnom preduzeću ili naučnom/istraživačkom institutu, dok se nešto manji broj opredelio za obrazovnu

ustanovu. Najmanje ispitanika (po 38%) zainteresovano je za praksu u ustanovi kulture ili malom/srednjem preduzeću.

Očekivanja studenata u pogledu ishoda (rezultata) prakse. – Što se tiče željenih rezultata prakse čak 88% stipendista od prakse očekuje da stekne nova znanja i veštine, radno iskustvo 83%, a mogućnost za zaposlenje 76%. Manji procenat stipendista vidi u praksi mogućnost za obavljanje nekog konkretnog projekta (53%), poboljšanje sadržaja CV-ja i priliku za upoznavanjem sa svetom rada.

Diskusija rezultata

Sprovedeno eksplorativno istraživanje bavilo se percipiranim potrebama i očekivanjima studenata u pogledu programa prakse, bez obzira da li su i koliko bili u prilici da se tokom dosadašnjeg formalnog obrazovanja pripreme za praksu ili prođu program stručne prakse.

S obzirom na kontekst u kome je sprovedeno istraživanje, ograničenja u tumačenju i generalizaciji rezultata u ovom radu potiču, pre svega, od toga što su ispitanici višestruko selekcionisani. Naime, ispitanici koji su se odazvali i učestvovali u ovom onlajn-istraživanju su stipendisti Fonda za mlade talente Republike Srbije, najuspešniji studenti u pogledu efikasnosti studiranja i proseka (preko 9.00), te dobijeni rezultati govore šta je potrebno našim najuspešnijim studentima akademskih studija. Pritom, valja imati u vidu da je struktura uzorka u pogledu zastupljenosti studenata po studijskim grupama i po pojedinim fakultetima unutar izdvojenih grupa prigodna. Osim toga, pozivu za učešće u istraživanju odazvali su se studenti inače zainteresovani za saradnju, praksu i usavršavanje.

Rezultati istraživanja ukazuju da među najuspešnijim studentima akademskih studija, stipendistima Fonda za mlade talente, postoji velika zainteresovanost za uključivanje u programe prakse, uz ogradu da su se učešću u istraživanju odazvali oni koji su inače zainteresovani i aktivni. Analiza odgovora pokazuje da su očekivanja ispitanika realna u pogledu novčane naknade, trajanja prakse i drugih formalnih aspekata, te da su ona uglavnom u skladu sa postojećom ponudom ovih programa u Srbiji.

Ono što se izdvaja kao poseban istraživački problem koji zavređuje posebno produbljeno dalje istraživanje i bavljenje, i koji ima i svoje značajne praktične implikacije, jesu očekivanja studenata u pogledu sadržaja prakse i oblasti u kojima bi je mogli obavljati. Naime, iskazana je smanjena stručna mobilnost odnosno smanjena spremnost studenata svih studijskih grupa da se okušaju i posvete tokom prakse nekom području koje nije u najdirektnijoj vezi sa oblašću studija.

Eklatantan primer su studenti medicinskih nauka, čak 93% studenata iz ove studijske grupe želi da obavlja praksu isključivo u svojoj oblasti (odmah zatim slede studenti tehničko-tehnoloških nauka, njih 80%). Za razumevanje iskazanih očekivanja neophodno je imati na umu odlike i specifičnosti medicinske ekspertize (Boshuizen, 1989, prema Elshout, 1995), koncepciju i organizaciju studija medicinskih nauka i napredovanja u karijeri koje idu ka sve većoj specijalizaciji i subspecijalizaciji u okviru određene oblasti. U tom smislu usmerena su očekivanja, kao i uloženi trud i vreme naših ispitanika, a pogotovo kada imamo u vidu trajanje integrisanih studija.

Iako manje izražen, ovaj trend se iskazao i kod studenata drugih studijskih grupa, i on se verovatno najvećim delom može tumačiti upravo time što se radi o uspešnim studentima koji su već uložili vreme i napor i postigli određene rezultate u oblasti koju su odabrali za studije, što znaju šta ih zanima i čime žele da se bave, te ne uzimaju druge mogućnosti u obzir. Usredsređenost i posvećenost budućih eksperata, sada selekcionisanih visoko akademski uspešnih studenata u različitim oblastima nauke i umetnosti, ima svoje teorijsko i empirijsko potkrepljenje, a u društvenom kontekstu ima potporu i u racionalnom upravljanju resursima.

Ipak, ne treba zanemariti ni to da ispitanici nemaju dovoljno informacija i, pre svega, stvarnog iskustva iz sveta rada, nisu dovoljno upoznati sa potražnjom i zahtevima na tržištu rada, ne umeju adekvatno da prepoznaju svoja iskustva, znanja i veštine koji bi ih mogli učiniti konkurentnijim na tržištu i koji bi im otvorili različite mogućnosti. Tokom formalnog obrazovanja studenti su se manje ili više prilično usko fokusirali na određenu oblast, naučeni su da znanju stečenom na fakultetu prilaze na određen način, a nisu imali (dovoljno) prilika da ga isprobaju u praksi i otkriju različite mogućnosti za primenu naučenog.

U odgovorima ispitanika izdvojile su se neke popularne oblasti, kao npr. marketing i odnosi s javnošću, u kojima studenti skoro svih studijskih grupa smatraju da mogu da primene svoja znanja, a pokazalo se da najveći broj ispitanika, čak 88%, očekuje da tokom programa prakse stekne nove veštine i znanja. To nam govori da su studenti otvoreni za učenje i sticanje novih znanja i da programe prakse treba organizovati na način da se praktikanti upute u različita područja primene znanja.

Zaključak

U ovom radu, studentska stručna praksa posmatra se kao prilika za učenje i primenu stručnog, ekspertskog znanja i za upoznavanje i razvoj profesionalne kulture. Teorijsku osnovu rada čine određenja koja govore o ekspertizi kao visoko specijalizovanom i fleksibilnom znanju (Krnjaić, 2013a; Krnjaić, 2013b) koje se gradi kroz dugotrajan proces učenja i sistematski vođenu praksu (Krnjaić, 2013c). Nalazi predstavljenog istraživanja u skladu su sa ovim određenjima i imaju pored naučnih i značajne praktične implikacije za rad sa (darovitim) mladima i za organizovanje studentske prakse. Dobro organizovana stručna praksa trebalo bi da omogući obrazovanim mladima da se oprobaju u svetu rada, da na početku karijere budu u prilici da produbljuju znanja stečena tokom studija i da primenjuju akademska znanja u okviru profesionalne delatnosti stičući uvid o različitim mogućnostima njihove primene. Suština dobro organizovane prakse iskazuje se u tome da ona uvažava potrebe daljeg usavršavanja i produbljivanja akademskih znanja u živim profesionalnim situacijama kroz primenu u različitim područjima i poslovima i na taj način podržava razvoj specijalizovanih i fleksibilnih ekspertskih znanja. Pritom, valja imati u vidu da je za organizaciju dobro pripremljene studentske prakse neophodno da sarađuju svi akteri: profesori i poslodavci odnosno mentori sa studija i mentori na praksi, studenti, karijerni univerzitetski centri.

Reference:

- Ericsson, K. A. (2006). The Influence of Experience and Deliberate Practice on the Development of Superior Expert Performance. U K. A. Ericsson, N. Charness, P. Feltovich & R. Hoffman (Eds.), *Cambridge Handbook of Expertize and Expert Performance* (str. 685–706). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- European Commission (2000). *A Memorandum on Lifelong Learning, Staff Working Papers. Brussels: Commission of the European Communities.*
- Gruber, H. E. (1986): The Self-Construction of the Extraordinary, in: R.J. Sternberg & J.E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness*, Cambridge University Press, New York, pp. 247–263.
- Gojkov, G. (2015). „Uvodne napomene – Daroviti i didaktička kultura”. 21 okrugli sto o darovitim *Daroviti i didaktička kultura*, Zbornik rezimea sa međunarodnog naučnog skupa, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov” u Vršcu, Srbija, 05. jun, Vršac, str. 8–12.
- Krnjaić, Z. (2012). Odgovornost za profesionalni razvoj. U: G. Gojkov i A. Stojanović (Ur.): *Zbornik 17 Darovitost i moralnost* (517–524). Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov”.
- Krnjaić, Z. (2013a). Ekspertsko mišljenje: mišljenje zasnovano na sistemu znanja. *Pedagogija*, 68, (2), 153–162.
- Krnjaić, Z. (2013b). Doprinos istraživanja ekspertize razumevanju prirode ekspertskog mišljenja. *Psihološka istraživanja*, vol. 16 (2), 209–220.
- Krnjaić, Z. (2013c). Razvoj ekspertskog mišljenja: uloga ciljem usmerene prakse i uvežbavanja. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, Vol. 45 (2), 227–240. DOI: 10.2298/ZIPI1302227K
- Krnjaić, Z. (2015). Rani razvoj ekspertize: uloga studentske prakse. *Psihološka istraživanja*, vol. XVIII (1), 63–75.
- Krnjaić, Z. & Maksimović, T. (2012, februar). *Potrebe najuspešnijih studenata za programima prakse*. Saopštenje sa XVIII naučnog skupa Empirijska istraživanja u psihologiji, Beograd.
- Steiner, P (2013). The Role of Professional Culture in Adult Education: Profession as an Open and Dynamic Concept. *Andragoške studije*, 1, 9–22.
- Subotnik, R. (1998): Beyond Bloom: Revisiting Environmental Factors that Enhance and Impede Talent Development, *6th ECHA Conference "Potential into Performance"*, Oxford, UK.
- TEMPUS JP 510985-2010 (2012). *Publikacija: Novi model za organizaciju i realizaciju studentskih stručnih praksi i njegova primenljivost u različitim nastavnim oblastima*. Retrieved May, 5, 2012 http://www.isis.kg.ac.rs/pdf/SI_models.pdf.
- Winner, E. (2000). The Origins and Ends of Giftedness. *American Psychologist*, Vol. 55, 1, 159–169.
- Zaffrann, R. & Colangelo, N. (1980). Counseling With Gifted and Talented Students. U J. H. Gowan, J. Khatena & E. P. Torrance (Eds.) *Educating the Ablest – a book of readings on the education of gifted children* (167–181). F. E. Peacock Publishers, Inc.

Zora Krnjić
Institute of Psychology
Faculty of Philosophy, University of Belgrade
Tijana Maksimović
Centre for Quality Education

ACADEMICALLY GIFTED STUDENTS' EXPECTATIONS OF INTERNSHIP PROGRAMMES

This paper deals with the expectations of academically gifted students, from different study groups, in relation to internship programmes. The results of a survey administered via an online questionnaire (N=627) show that our most successful students of academic studies (grade average above 9) are interested in participating in internship programmes, that their expectations are realistic and mostly in accordance with the existing provision of these programmes in Serbia. Students of all study groups have expressed less readiness to try and commit themselves to an area not directly related to their studies during an internship, which is in line with their need for domain specialised practice. The findings also have significant practical implications, indicating that in organising internships it is necessary to provide students with opportunities to develop specialised knowledge that could be applied in different areas, in order to build highly specialised and flexible expert knowledge.

Key words: academic giftedness, students' internships, expert knowledge.

